

شرح بیماری:

- زخم عبارت است از گسیختگی قسمتی از بافت های بدن که باعث اختلال در سیستم تغذیه ای آن ناحیه می شود. معمولا شکل ظاهری زخم ها گرد یا نامنظم است و با تخریب کامل سطح پوست و قسمت هایی از میان پوست ایجاد می شود. اندازه زخم ها از چند میلی متر تا چند سانتی متر متغیر است و ممکن است شل یا سفت باشد.

انواع زخم:

- به طور کلی زخم ها به دو نوع تقسیم می شوند:
- زخم باز، به جراحی در پوست گویند که موجب خونریزی خارجی قابل رویت گردد.
- زخم بسته نیز به جراحی گفته می شود که زیر جلدی بوده و پوست پاره نشده و خونی هم خارج نمی شود.

انواع زخم های باز:

- زخم های شکافدار یا بریدگی ها: این زخم با وسایل برنده مثل چاقو، شیشه و غیره ایجاد می شود و ممکن

- است سطحی و یا عمقی باشد و تمام ضخامت پوست و یا نسوج زیر پوستی، عضلات، عروق خونی و اعصاب را درگیر کند. این زخم ها همراه با خونریزی زیاد و التیام سریع می باشد.
- زخم های پاره پاره: در این نوع زخم ممکن است بر اثر تماس با سیم خاردار برخورد ترکش خمپاره و یا گاز گرفتگی حیوانات ایجاد شود التیام این زخم به کندی صورت می گیرد و خونریزی کمتری دارد و معمولا آلوده هستند.
- زخم های کنده: در این نوع زخم قسمتی از پوست و گاهی اوقات نسج زیر جلدی و عضله نیز کنده می شود. گاهی قسمت کنده شده در نزدیکی بدن مجروح پیدا می شود که در این صورت باید آن را همراه مجروح انتقال داد.
- خراشیدگی: معمولا بر اثر ساییده شدن یا سر خوردن روی سطح زبر به وجود می آید و لایه سطح پوست خراشیده می شود و زخم به رنگی قرمز روشن و با لکه های کوچک خون همراه است. این زخم نسبت به زخم های

مرکز آموزشی درمانی امین اصفهان

بریدگی ها (زخم باز)

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت
تایید کننده: کمیته آموزش بیمار
تاریخ تهیه: 1403

منابع: ClinicalKey، WebMD، Mayo clinic

دیگر خفیف تر و سطحی تر است و اغلب آلوده به گرد و غبار است و به سادگی عفونی می شود .

- زخم های سوراخ شده: در این نوع زخمها ممکن است دیوار زخم منظم باشد، خونریزی کم و التیام به کندی صورت م گیرد. مانند زخم های چاقو، گلوله، سوزن، خار گیاه و حتی تیزی نرده. در این زخم ها ممکن است صدمه داخلی شدید باشد اگر زخم عمیق باشد به علت نفوذ غبار یا ذرات ریز آلوده امکان عفونت وجود دارد.

◆ عوارض و آثار سوء زخم ها :

- عفونت: اگر زخم پس از 48 ساعت کاملاً بهبود نیافت احتمالاً به علت ورود گرد و غبار نسوج مرده و میکروب هایی که در زخم مانده، عفونی شده است. علائم عفونت شامل حرارت بالا و تب، تورم و قرمزی اطراف زخم، ازدیاد درد و سوزش زخم و در نهایت در زخم های کثیف یا زخم های عمیق، عفونت کزاز می باشد .
- از دست دادن مایعات بدن و خون
- آسیب به احشاء داخلی مانند ریه ها، شکم، مغز و قلب
- ناتوانی و تغییر شکل محل آسیب دیده

◆ تشخیص نوع زخم:

- از نحوه و رنگ ترشحات زخم تا حدی می توان به نوع زخم پی برد. البته گاهی برای تشخیص زخم، بررسی و آزمایش های تکمیلی مانند کشت از ترشحات زخم لازم است.
- ترشح مایعی روشن و شفاف، معمولاً موقع بهبود زخم دیده می شود.
- ترشح چرکی در زخم های عفونی شده، رنگ زرد - کرمی دارد.
- ترشح خون آلود معمولاً در زخم های بدخیم و در زمان بهبود زخم عمیق دیده می شود.

◆ درمان:

- شستن زخم بریدگی و خراشیدگی با آب و صابون و سپس تمیز و خشک نگه داشتن آنتمیز کردن زخم با آب اکسیژنه (پراکسید هیدروژن) و بتادین در اولین روزها مفید است، اما به دلیل اینکه ترمیم زخم را به تأخیر می اندازد برای مدت طولانی نباید استفاده شوند.

- استفاده از پماد آنتی بیوتیک روی زخم

◆ پانسمان روی زخم:

- در صورت نیاز به بخیه طی 6 ساعت بعد از ایجاد زخم بخیه زده شود، زیرا تاخیر در این کار میزان عفونت زخم را افزایش می دهد.
- بررسی هر نوع زخم ناشی از سوراخ شدن پوست با کفش ورزشی، توسط پزشک زیرا در معرض خطر زیاد ابتلا به عفونت است.

◆ علائم بهبودی زخم

- به محض آن که زخمی بوجود بیاید، بدن شروع به درمان آن می کند. پلاکت ها و گلبول های قرمز خون و فیبرین، یک پوشش ژله ای روی زخم ایجاد می کنند و بزودی زخم را می بندند، یعنی خون، دلمه و لخته می شود
- (گلبول های سفید خون به محل زخم می روند و به باکتری هایی که موجب عفونت می گردند، حمله می کنند)

◆ علائم عفونت زخم:

- قرمزی پوست، ورم، ترشح مایع سبز یا زرد رنگ، یا افزایش گرمی و یا حساسیت در اطراف زخم، متورم شدن گره‌های لنفاوی در گردن، زیر بغل، درد بدن، لرز یا تب، بی اشتهاپی.

◆ مراقبت:

- سیگار نکشد، زیرا نیکوتین با انقباض عروق باعث کاهش جریان خون در محل زخم و آهسته شدن مراحل ترمیم زخم می شود.
- کسانی که زخم ساق پا دارند می توانند با پوشیدن جوراب های ویژه و چسبان از تجمع خون در عروق پا جلوگیری کنند تا خون به جریان افتد. این بیماران باید جوراب ویژه ای که ساق پا را کاملاً می پوشاند، بپوشند و فقط موقع خواب آن را بیرون بیاورند و حتی بعد از بهبود
- زخم پا دست کم تا پنج سال باید طی روز این پانسمان روی زخم را بردارید و با آب و صابون به آرامی محل زخم را شستشو دهید، پماد آنتی بیوتیک روی آن بمالید و مجدداً پانسمان را روی زخم قرار دهید.
- اگر پانسمان زخم کثیف و یا خیس بود، فوراً آن را عوض کنید.

- اگر نتوانستید خونریزی زخم را متوقف کنید، بایستی نزد پزشک بروید. به طور طبیعی، بایستی طی شش ساعت بعد از ایجاد جراحت و آسیب، زخم مرمت شود.
- افرادی که سیستم ایمنی بدنشان ضعیف است، بیشتر دچار عفونت زخم می شوند و بایستی زخم آن ها توسط پزشک پانسمان شود. این افراد عبارتند از: بیماران دیابتی، بیماران سرطانی که شیمی درمانی می کنند، افرادی که داروهای کورتونی مصرف می کنند مثل پردنیزون، بیمارانی که دیالیز کلیه می کنند و بیماران مبتلا به ایدز.
- مرطوب نگه داشتن زخم با کمک کرم مرطوب کننده باعث می شود که بهبودی آن تسریع شود و از چسبندگی زخم به باند جلوگیری گردد. زخم های بزرگ و خراشیدگی ها را بهتر است مرطوب کنید.
- به سرعت برداشتن چسب یا بانداز موجب برداشتن پوست روی زخم و خونریزی مجدد آن می شود. پس بهتر است چسب یا بانداز را به آرامی بردارید.
- اگر احساس می کنید که بانداز به زخم چسبیده است، ابتدا آن را با آب گرم خیس کنید تا نرم شود.

- برای جلوگیری از کنده شدن موی اطراف زخم، بانداز و یا چسب را در جهت رویش مو به آرامی بردارید.
- دست های خود را قبل و بعد از پانسمان، ضد عفونی کنید.
- هنگامی که آب در نزدیکی شما وجود ندارد، دستمال مرطوب و یا اسپری ضد عفونی کننده را برای تمیز کردن زخم به کار ببرید.
- نباید هرگز از موادی که حاوی الکل است به طور مستقیم روی زخم ها استفاده کنید.
- اگر زخم شما دچار خونریزی شد و پس از تمیز کردن باز هم خونریزی کرد، سعی کنید با اعمال فشار صحیح، جریان خون را متوقف کنید.
- در صورتی که زخم دچار التهاب و خارش است، می توانید با تجویز پزشک از پمادهای مسکن استفاده کنید. این پمادها از بروز عفونت در زخم نیز جلوگیری می کنند.
- سعی کنید مکانی تمیز را برای تعویض پانسمان زخم خود انتخاب کنید. محیط های آلوده برای این کار مناسب نیستند، زیرا آلودگی بر روی زخم اثر کرده و احتمال بروز عفونت زخم را زیاد می کند.